

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

25^E JAARGANG

WOENSDAG 30 OCTOBER 1940

No. 1293

COMMISSIE VAN REDACTIE:

J. G. Koopmans; P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen
en F. de Vries.

Secretaris van de Redactie: M. F. J. Cool.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-W.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatsweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad, waarin tijdelijk is opgenomen het Economisch-Statistisch Maandbericht, franco p. p. in Nederland f 20,— per jaar. Buitenland en koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties. Adreswijzigingen op te geven aan de Redactie.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van advertenties: Nijgh en van Duijn N. V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening Nr. 145192. Adres te Rotterdam: Erasmushuis, Tel. Nr. 31696.

INHOUD: Blz.

De registratie van materiele oorlogsschade door Prof. Mr. P. Lieftinck	654
De belastbare waarde volgens de U.S.A. Tariff Act of 1930 door A. M. M. van de Looveren	656
Aanteekeningen.	
Overheidsmaatregelen op economisch gebied....	661
Boekbesprekingen.	
Prof. Dr. Ir. G. Minderhoud: Landbouw-coöperatie in Nederland, bespr. door Dr. H. J. Frietema ..	662
Statistieken.	
Geld- en Wisselkoersen — Bankstaten	663—664

GELD- EN KAPITAALMARKT.

In afwachting van de komende maandswisseling bleven de omzetten op de *geldmarkt* beperkt. Voor 1-November-papier was er, juist in verband met deze maandswisseling, goede vraag. Voor het overige echter lag de markt betrekkelijk stil. In dit verband dient vermeld te worden, dat de schatkist er toch in slaagde geleidelijk papier onder te brengen, hetgeen met het oog op het „seizoen” een uitermate gunstig verschijnsel mag heeten. De „saldi van anderen” bij de centrale bank, die sedert 1 October waren toegenomen als gevolg van het rechtstreeks onderbrengen van een omvangrijk bedrag aan schatkistpapier bij de bank, vormden de bron, waaruit het door de schatkist op de markt geplaatste papier kon worden gefinancierd. Overigens zal de situatie pas nadat de 1-November-termijn door de markt „verwerkt” is weer geheel normaal worden, en eerst dan zal definitief blijken welk deel van het papier, dat bij de centrale bank moest worden geplaatst, naar de markt kan worden overgeheveld. Een belangrijke factor in deze is het beloop, dat de biljettencirculatie verder zal vertoonen. Dit cijfer vertoont nog steeds geen neiging om terug te loopen, nadat het sedert Mei met rond 200 miljoen is opgelopen, een stijging, die men nauwelijks zal kunnen verklaren uit de gestegen behoefte aan chartaal betaalmiddel in het kader van het betalingsverkeer. Dit verschijnsel kan men zeker niet zonder meer verklaren door te verwijzen naar de stijging van het prijspeil, die inmiddels heeft plaats gevonden, want die stijging wordt voor een belangrijk deel opgevangen door een daling in den omvang van de goederencirculatie in de consumptiesfeer.

De *kapitaalmarkt* was deze week duidelijk in reactie in vergelijking tot de voorgaande periode van vaste stemming. Er was regelmatig aanbod van obligatiën, en de koersen brokkelden geleidelijk af. Het was niettemin zeer opvallend, dat, wanneer bij het begin van de beurs de noteering flink lager inzette, daarna telkens weer een herstel intrad, waardoor de markt sloot boven het peil, waarop de beurs had ingezet. Uit dit laatste verschijnsel blijkt een vrij groot weerstandsvermogen, als gevolg van een latente vraag, die steeds met orders aan de markt komt, wanneer de noteering inzakt. Dit laatste gold in de eerste plaats voor Staatsleeningen, en wel in het bijzonder voor de 3—3½ pCt. leening van 1938. Wellicht was één van de oorzaken van dat weerstandsvermogen het feit, dat vrij veel ruilingen werden uitgevoerd in deze naar verhouding zoo gunstig rendeende leening. O.m. viel omzetting van pandbrieven in deze obligatiën waar te nemen. De gemiddelde pandbriefkoers daalde deze week dan ook sterker dan de koers der andere obligatiën. Hierbij kan intussen worden geconstateerd, dat de pandbrieven over het algemeen nog steeds op een belangrijk lager rendementspeil, dus tegen relatief hogere koersen, gewaardeerd worden dan overheidsobligatiën. Zulks in scherpe tegenstelling tot de situatie vóór Mei, toen relatief de pandbrieven zwaar gedrukt lagen. Blijkbaar genieten pandbrieven onder de huidige omstandigheden bij vele beleggers een voorkeur, waarvoor men graag een noemenswaard rendementsverschil over heeft. Nu was de verhouding echter langzamerhand toch van dien aard geworden, dat althans een deel der pandbriefhouders er de voorkeur aan gaf gebruik te maken van het gunstige koerspeil door omzetting in overheidspapier, waartoe voornamelijk de 3—3½ pCt. Nederland zich leent.

DE REGISTRATIE VAN MATERIEELE OORLOGSSCHADE IN NEDERLAND.

Geleerd door de ervaringen van den wereldoorlog, toen de vaststelling der geleden oorlogsschade aan den mens werd gewacht, hetgeen tot allerlei misstanden aanleiding heeft gegeven, heeft men ditmaal in de meeste landen niet gedraald, zoodra de omstandigheden zich daartoe leenden, de registratie van de schade, die door het oorlogsgeweld aan materiele goederen is toegebracht, systematisch ter hand te nemen.

Dit is ook hier te lande geschied. Anders dan in Duitsland¹⁾ miste de schaderegistratie in Nederland, toen daarmede omstreeks 1 Juli jl. een begin werd gemaakt, een wettelijke basis. Hoewel een verordening dienaangaande op komst is, geschiedt zij tot nog toe ambtshalve in opdracht van het wvd. Hoofd van het Departement van Financiën, op grond van voorloopige richtlijnen, die in nauw overleg met genoemde autoriteit door de Commissie Oorlogsschade worden vastgesteld.

Bedoelde richtlijnen praejudiceeren niet op de mate, waarin aan de getroffen en een tegemoetkoming in de schade zal worden toegekend. De regeling daarvan heeft de Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied bij verordening no. 21 van 21 Juni 1940 (Verordeningenblad stuk 5) voorbehouden. De richtlijnen dienen uitsluitend als handleiding voor de schade-enquête-commissies, die met de registratie belast zijn en behelzen aanwijzingen betreffende de beoordeling van schadegevallen, de invulling van de enquête-vormulieren en de technische organisatie van de schadevaststelling. Over elk van deze drie onderwerpen wordt in dit artikel iets medegedeeld²⁾.

De beoordeling van schadegevallen.

De registratie heeft betrekking op schade, door oorlogsgeweld, hetzij van Nederlandschen, hetzij van vreemdschorsprong, veroorzaakt aan onroerende en roerende goederen, toebehoorende aan Nederlanders of binnen Nederland gevestigde rechtspersonen, voorzover deze goederen op 9 Mei in Nederland aanwezig waren.

Wat onder oorlogsgeweld moet worden verstaan, heeft men niet getracht positief te omschrijven. Op de enquête-formulieren moet echter nauwkeurig worden vermeld, wanneer en hoe de aangegeven schade veroorzaakt is. Aan de hand van deze gegevens zal dus van geval tot geval moeten worden uitgemaakt of de oorzaak, voor zoover deze is vast te stellen, onder het begrip oorlogsgeweld kan worden gebracht. Deze methode heeft op een voorafgaande definieering voor, dat men, gezien de veelheid van oorzaken, die in een oorlog gewelddadige schade kunnen aanrichten, in concreto de grens kan trekken, waar deze juist en billijk voorkomt.

Niet onder oorlogs(geweld)schade wordt gerekend schade, ter voorziening waarin afzonderlijke wettelijke of administratieve maatregelen gelden. Dit is met name het geval ten aanzien van schade, toegebracht door wegruiming, ingebruiknemingen en vorderingen, geschied op grond van de wet op den Staat van Oorlog en Beleg, de Inundatiewet en de Algemeene Vorderingswetten 1938 en 1939, alsmede door handelingen, waarvoor het Departement van Defensie op andere gronden financiële aansprakelijkheid op zich neemt.

Van deze schade, ter onderscheiding van de oorlogs(geweld)schade wel Defensie-schade genoemd, wordt, het-

zij door de Advies-commissie Vorderingen, hetzij door het Departement van Defensie rechtstreeks kennis genomen.

De registratie der oorlogs(geweld)schade beperkt zich tot schade aan Nederlandsche eigendommen in Nederland. Beginsel. Buitenlanders, die in eerste plaats het nationaliteitsbeginsel. Buitenlanders, die in Nederland materiele schade hebben geleden, worden naar hun consul verwezen; deze kan dan de behandeling der aangifte aan zijn Regeering overdragen³⁾. Indien echter geen consul aanwezig is of om andere reden geen aangifte bij de eigen Regeering kan worden gedaan, kan opgave bij de schade-enquête-commissie geschieden. Hetzelfde geldt, indien een buitenlandse consul aan een dezer commissies verzoekt een bepaalde schade in behandeling te willen nemen. De commissie moet in deze gevallen evenwel uitdrukkelijk aan den belanghebbende, c.q. den consul, mededeelen, dat inwilliging van het verzoek niet beteekent, dat een vergoeding door de Nederlandsche Regeering zal worden uitgekeerd. De registratie moet in dergelijke gevallen dus zuiver worden beschouwd als een tot niets verpflichtende medewerking aan de Autoriteiten van het betreffende land met betrekking tot het vaststellen der schade.

Bij de toepassing van het nationaliteitsbeginsel wordt de Nederlandsche registratie bovendien territoriaal begrensd in dezen zin, dat als regel alleen schade in Nederland geleden in de enquête wordt opgenomen. Deze regel kent echter uitzonderingen.

Wanneer aan een Nederlander toebehoorende goederen, welke op 9 Mei 1940 nog hier te lande aanwezig waren, tengevolge van de krijgsverrichtingen in het buitenland zijn terecht gekomen en aldaar oorlogsgeweld hebben geleden, worden deze goederen in de enquête betrokken. Dit geval doet zich veelvuldig voor, b.v. ten aanzien van vervoermiddelen: spoorwagens, vrachtauto's, binnenschepen e.d. en hun ladingen, die na 9 Mei over de landsgrenzen zijn geraakt. Eigendommen van vluchtelingen medegevoerd en buitenslands aan oorlogsgeweld ten prooi gevallen, vertegenwoordigen een ander voorbeeld.

Voorts kan schade door oorlogsgeweld, veroorzaakt aan goederen, die op 9 Mei nog niet binnen Nederland aanwezig waren, op aanwijzing van het wvd. Hoofd van het Departement van Financiën in de registratie worden opgenomen. Deze bepaling opent den weg om b.v. ook voor Nederlandsche schepen, die op reis door het oorlogsgeweld zijn getroffen, zoonoodig, een uitzondering te maken.

Van de registratie is uitgesloten schade aan eigendommen, toebehoorende aan publiekrechtelijke lichamen, alsmede schade aan eigendommen, welke voor het geheel of voor een overwegend deel met geld uit overheidsmiddelen zijn gesticht en toebehooren aan lichamen, die door het wvd. Hoofd van het Departement van Financiën in dit verband met publiekrechtelijke lichamen worden gelijkgesteld. Onder laatst bedoelde categorie valt b.v. schade aan bijzondere scholen, voorzover met overheidsmiddelen gesticht en schade aan huizen van woningbouwverenigingen, die uit publieke fondsen gefinancierd zijn. Het Departement van Binnenlandsche Zaken neemt van deze gevallen kennis.

Conform de Deutsche verordening beperkt de registratie zich tot materiele schade. Bedrijfsschade komt niet in aanmerking. Bedrijfsschade, dat de materiele schade om in beschouwing te worden genomen, een onmiddellijk gevolg van het oorlogsgeweld moet zijn, ontbreekt evenwel. Ook in dit opzicht heeft men dus ruimte gelaten aan een individuele beoordeling van elk geval om de grens van de causaliteit naar de schaden te trekken.

Tenslotte worden kleine schaden buiten de registratie gehouden. Wat kleine schaden zijn, moet worden bezien in het licht van de economische positie der getroffen.

¹⁾ Vgl. mijn artikel „De Deutsche verordening betreffende de registratie van materiele oorlogsschade”, in E.-S.B. van 9 October 1940.

²⁾ De sinds eenigen tijd bestaande voorschotregeling ten behoeve van den wederopbouw van verwoeste en beschadigde woningen voorziet in een voorloopige schadebepaling door van Gemeentewet aangezochte deskundigen. Deze procedure blijft hier buiten beschouwing.

³⁾ Rijksduitschers worden verwezen naar de „Hilfsausschuss für Reichsdeutsche in den Niederlanden”, gevestigd te Rotterdam.

Als voorloopige richtlijn geldt hierbij, dat schade beneden de f 100.— per getroffene niet in de registratie wordt opgenomen, tenzij deze schade meer bedraagt dan het gemiddeld weekinkomen.

De invulling der enquête-formulieren.

De schade wordt naar de getroffen objecten, mede gelet op hun bestemming, onderscheiden in vijf groepen, waarvoor bijzondere formulieren ontworpen zijn, nl.:

1. schade aan onroerende goederen, gebouwd of ongebouwd, bosschen en veldgewassen inbegrepen;
2. schade aan hetgeen behoort tot de uitrusting van bedrijven, zooals machines, gereedschappen, kantoorinventarissen, winkelinstallaties, 'voertuigen' (met uitzondering van schepen) vee en dergl., alsmede aan roerende zaken dienende tot uitoefening van een beroep;
3. schade aan bedrijfs- en handelsvoorraden;
4. schade aan huisraad, met inbegrip van lijfgoederen en gebruiksvoorraden;
5. schade aan schepen ⁴⁾.

Ten behoeve van de vaststelling der schade, aldus onderscheiden, worden een aantal relevante gegevens verzameld en op de formulieren gebracht.

Voor elk perceel of schip, waaraan schade is toegebracht of waarin zich de door het oorlogsgeweld getroffen goederen tijdens de beschadiging bevonden, moet een afzonderlijk formulier worden ingevuld.

Als schade geldt, dit is de algemeene regel, het verschil tusschen de waarde, welke de goederen bezaten vóórdat de schade werd toegebracht en de waarde aanstonds na die toebrengring, met dien verstande, dat in geval van herstel der goederen, geen hogere schade wordt aangenomen dan de herstelkosten, onder aftrek van een percentage wegens de door het herstel verkregen vernieuwing. Bij de toepassing van dezen regel wordt 9 Mei 1940 geacht de datum te zijn, die onmiddellijk aan den dag der beschadiging voorafging. De waarde per 9 Mei 1940 wordt daardoor uitgangspunt voor de schadevaststelling.

Onder deze waarde per 9 Mei wordt ten aanzien van courante onroerende goederen en schepen de gangbare verkoopwaarde op dien datum verstaan. Ten aanzien van incurante onroerende goederen en schepen, alsmede hetgeen behoort tot de uitrusting van bedrijven en noodig is voor de uitoefening van een beroep, gelden als zoodanig de stichtings- resp. de aanschaffingskosten, die op 9 Mei vereischt zouden zijn geweest, verminderd met een redelijk bedrag wegens afschrijving sedert de stichting. Door het wnd. Hoofd van het Departement van Financiën worden de afschrijvingspercentages vastgesteld. Als minimum voor de aldus te berekenen waarde geldt het bedrag, dat volgens taxatie bij eventueelen verkoop op 9 Mei te bedingen zou zijn geweest.

Voor bedrijfs- en handelsvoorraden heeft men aangenomen, dat de waarde per 9 Mei overeenkomt met den feitelijk besteden inkoopprijs.

Bij huisraad geschiedt de waardeering op basis van den inkoopprijs, verminderd met een redelijk bedrag wegens afschrijving. In gevallen, waarin deze norm niet bruikbaar is (b.v. wanneer het huisraad meerendeels op andere wijze dan door koop is verkregen) kan worden uitgegaan van de verzekerde waarde, of, indien geen verzekering is gesloten, van de waarde, waarop het huisraad bij een eventuele boedelscheiding zou zijn getaxceerd.

Als waarde aanstonds na de beschadiging geldt de getaxeerde verkoopwaarde van de overblijfselen, c.q. inclusief den grond, per 9 Mei 1940.

Teneinde de noodige gegevens voor de schadevaststel-

⁴⁾ Voorloopig beperkt zich de registratie tot schepen, bestemd voor de binnenvaart, alsmede door het wnd. Hoofd van het Departement van Financiën aan te wijzen zeeschepen, vaarbaar materieel en drijvende inrichtingen.

ling te verkrijgen worden op de formulieren een aantal vragen gesteld, die voor het onderzoek naar de waarde van beteekenis zijn, zooals stichtingskosten, aan- resp. inkoopprijs, uitkomsten van vroegere taxaties, verzekerde waarde, boekwaarde volgens de laatste vastgestelde balans, huuropbrengst, belastingcijfers, herbouw- resp. herstelkosten per 9 Mei e.d. Met het oog op een mogelijke globale vergoeding wegens verloren huisraad, worden op het desbetreffende formulier ook enkele gegevens gevraagd, die ten behoeve daarvan van belang zouden kunnen zijn, zooals de huurwaarde van de woningen, waarin de inboedel zich bevond, het aantal kamers (en de kubieke-meter-inhoud daarvan), waarin huisraad beschadigd is, en de grootte van het gezin, m.n. het aantal inwonende kinderen.

De antwoorden, die op deze vragen worden ontvangen, moeten, voor zoover zij bij de schadevaststelling zullen dienst doen of op andere wijze voor de bepaling der uitkeering relevant worden geoordeeld, natuurlijk nauwkeurig worden getoetst. De getroffenen kunnen daarom reeds bij de aangifte vermelden, welke bewijzen (schriftelijke of getuigen), die de schade aannemelijk kunnen maken, hun ter beschikking staan. Voorts moet worden opgegeven of reeds een schadevergoeding of tegemoetkoming in de schade in één of anderen vorm verkregen is, resp. een toezegging daaromtrent is ontvangen. Vóórdat de overheidsuitkeering plaats vindt, zal om dubbele bijdragen tegen te gaan, een dergelijke verklaring wel opnieuw moeten worden afgelegd.

Tenslotte worde vermeld, dat op een opzettelijk verstrekken van onjuiste opgaven of inlichtingen als sanctie een aanmerkelijke vermindering van de schade-uitkeering staat.

De technische organisatie van de schadevaststelling.

Het opnemen en registreeren van de schade, welke is ontstaan door het oorlogsgeweld, is de taak van de 36 schade-enquête-commissies, welke daartoe, behoudens de enquête-commissie Rotterdam, welke door de Commissie Oorlogsschade is ingesteld, door het wnd. Hoofd van het Departement van Financiën zijn aangewezen.

De vaststelling van de in elk geval geleden schade geschiedt door het genoemde wnd. Hoofd op den grondslag van de uitkomsten der onderzoekingen van deze enquête-commissies.

Elke schade-enquête-commissie bestaat uit drie leden. Twee leden, onder wie de Voorzitter, worden benoemd door den Commissaris in de Provincie, binnen welke het rayon der commissie gelegen is. Het derde lid, tevens secretaris, is de inspecteur der directe belastingen of der registratie, die belast is met de aanslagregeling van de belasting naar inkomen en vermogen in de plaats, waar het bureau van de schade-enquête-commissie gevestigd is.

In afwijking van dezen regel telt de schade-enquête-commissie Rotterdam, in verband met den omvang der werkzaamheden, die in haar rayon te verrichten zijn, een vijftigtal leden, benoemd door de Commissie Oorlogsschade, benevens een tweetal hoofdinspecteurs en een inspecteur van den belastingdienst. Deze schade-enquête-commissie splitst zich bij de vervulling van haar taak echter in sub-commissies van drie leden in dier voege, dat in elke sub-commissie een vertegenwoordiger van den belastingdienst zitting heeft. De leiding der werkzaamheden berust bij een Uitvoerend Bureau.

De schade-enquête geschiedt, zooals reeds werd opgemerkt, ambtshalve. De enquête-commissies zenden de formulieren aan de getroffenen in haar rayon ter invulling toe; slechts te Rotterdam, waar een groot deel dergenen, die schade hebben geleden, geëvacueerd en derhalve moeilijk bereikbaar zijn, wordt een aanvraag van formulieren door de belanghebbenden afgewacht. Deze formulieren worden kosteloos verstrekt aan ieder die schade heeft op te geven.

Aan belanghebbenden, die verzoeken bij het invullen daarvan bijstand te mogen ontvangen, wordt deze verleend.

Daartoe zijn, waar zulks noodig bleek, speciale inlichtingen-bureaux in het leven geroepen.

De aangifte (d.i. de indiening der onderteekende formulieren) moet geschieden door den eigenaar, vruchtgebruiker of het beschadigde van een recht van vruchtgebruik, van erfpacht, van opstal of een bekleemrecht gevestigd is, alsmede indien het goed voorwerp uitmaakt van huurkoop, of de eigendom tot zekerheid aan een derde is overgedragen. In die gevallen geschiedt de aangifte respectievelijk door den vruchtgebruiker, erfpachter, opstalhouder, beklemden meier, huurkooper, alsmede door dengene, die eigendom tot zekerheid aan een derde heeft overgedragen.

Nadat de formulieren zijn ingevuld en door de bevoegde schade-enquête-commissie zijn terugontvangen, worden zij op het bureau der commissie geverifieerd. Bevoegd is de commissie, binnen wier rayon het goed is beschadigd of — indien de schade is aangericht aan een in Nederland te-boek-gesteld schip of zijn lading — binnen wier rayon het schip is te-boek-gesteld. Schade aan goederen, aangericht tijdens transport te land, wordt behandeld door de schade-enquête-commissie, die bevoegd is ter woonplaatse van den eigenaar.

Ten behoeve der verificatie hebben de schade-enquête-commissies het recht belanghebbenden te verzoeken om schriftelijk of mondeling nadere inlichtingen te verstrekken. Ook kunnen de enquête-commissies een nader onderzoek door den Rijksaccountantsdienst of het hooren van bepaalde deskundigen verlangen. Anderzijds kan een belanghebbende, die ter zitting van een commissie verschijnt, zich doen bijstaan door deskundige hulp.

De uitkomsten van het schade-onderzoek worden ter kennis gebracht van het wnd. Hoofd-van het Departement van Financiën, die op grondslag daarvan volgens eerst-daags te verwachten regels voor elk geval de toekomstige bijdrage vaststelt. Voor de getroffenene bestaat te dien zake geen mogelijkheid van hooger beroep. **LIEFTINCK.**

DE BELASTBARE WAARDE VOLGENS DE U. S. A. TARIFF ACT OF 1930.

De catastrophale inzinking der wereldconjunctuur, die eind 1929 inzette met een krach op de New Yorksche effectenbeurs, is voor de Amerikaansche Regeering de directe aanleiding geweest om een sterk protectionistische handelspolitiek in te luiden. Onder de leus: „The American market for the American market” werd het Hawley-Smooth tarief van invoerrechten van kracht, op grond van de U.S. Tariff Act of 1930.

Het doel van deze Tariff Act, was volgens den officieelen tekst: „to provide revenue, to regulate commerce with foreign countries, to encourage the industries of the United States, to protect American Labour and for other purposes”.

Sindsdien heeft de Secretary of State, Mr. Cordell Hull, gesteund door President Roosevelt, zich tot taak gesteld den strijd aan te binden tegen het protectionisme, dat leefde in Amerikaansche boeren- en industriele kringen. Bij herhaling en met nadruk werd door hem naar voren gebracht, dat Amerika door het nastreven der handelsverruiming een taak vervult in het kader van de handhaving van den wereldvrede en daarbij ook een tegenwicht geeft voor het te sterke autarkische streven, waarvan enkele landen thans meer dan ooit doen blijken. Bovendien, zegt hij, wordt buiten de politieke belangen een zuiver handelsbelang gediend: vergrooing van het ruilverkeer, afzet van grondstoffen, in het bijzonder van landbouwproducten, aankoop van fabriekaten en gelijktijdig het scheppen van gelegenheid voor den nieuwen, thans floreerenden leverancier in het buitenland om zich in Amerika van producten te voorzien, die in zijn eigen land nog niet in die kwaliteit worden vervaardigd.

Deze pogingen werden in zooverre met succes bekroond, dat in 1934 de „Reciprocal Trade Agreement Act” werd

aangenomen, waarbij den President o.m. volmachten werden gegeven Reciprocal Trade Agreements met het buitenland aan te gaan, waarbij verlagingen van invoerrechten, binnen bepaalde grenzen, zouden kunnen worden toegestaan in ruil voor begunstiging van Amerikaansche exportproducten. De geldigheidsduur van deze Presidentieele volmachten bedroeg drie jaar. In 1937 werden deze volmachten voor den tijd van nogmaals drie jaren gecontinueerd.

Sinds het in werking treden van deze Reciprocal Trade Agreement Act in 1934 werden door Cordell Hull niet minder dan ongeveer twintig van deze Trade Agreements met verschillende landen afgesloten, o.a. met Groot Brittannië, Canada, Nederland, Frankrijk, Cuba, enz. Ten aanzien van deze Reciprocal Trade Agreements — met uitzondering van de handelsovereenkomst, welke met Cuba is aangegaan — is de meest-begunstigings-clausule van toepassing. De beteekenis van deze clausule is, dat de tariefverlagingen, welke bij elke Reciprocal Trade Agreement aan een bepaald land voor zijn producten bij den invoer in de Vereenigde Staten worden toegestaan, automatisch van kracht worden voor dergelijke artikelen, welke in de Vereenigde Staten zouden kunnen worden ingevoerd door de z.g. „most favoured nations”. Op de Noord-Amerikaansche lijst van „most favoured nations” figureeren een tachtigtal landen. Vermelding verdient, dat Duitschland sinds 15 October 1935 en Australië sinds 1 Augustus 1936 niet meer op deze lijst voorkomen.

Daar de presidentieele volmachten voor het aangaan van deze Reciprocal Agreements dit jaar afloopen, zal Cordell Hull gelegenheid te over krijgen om zijn handelspolitiek te verdedigen. De Amerikaansche boeren zijn, zoals bekend, de grootste tegenstanders van de handelspolitiek van Minister Hull. Deze wijst er echter in zijn bestrijding op, dat het juist zijn politiek der handelsverruiming is geweest, waardoor de overschotten der agrarische producten geplaatst konden worden op buitenlandse markten.

Op 23 Februari jl. nam het „House of Representatives” te Washington met 216 tegen 168 stemmen het voorstel-Doughton aan om de volmachten van den President der Vereenigde Staten op grond van de Trade Agreement Act, die met Juni 1940 ten einde liepen, onverkort weer met drie jaren te verlengen. In de publicaties der afgelopen maanden is geregeld verslag gedaan van de kansen voor Minister Hull om zijn programma voor handelsverruiming in de Vereenigde Staten voor de volgende drie jaren na Juni 1940 ten uitvoer te kunnen brengen. Het vorengenoemde besluit van het House of Representatives is een eerste stap in deze richting; thans dient de Senaat zich nog nader uit te spreken.

Het is niet oninteressant om de voor- en tegenstanders van deze Reciprocal Trade Agreements aan het woord te laten:

Senator Arthur R. van den Berg, de grootste tegenstander van de handelspolitiek van Minister Cordell Hull, formuleerde zijn bezwaren o.m. als volgt:

„Door haar blind vasthouden aan de onvoorwaardelijke meest-begunstigingspolitiek, drijft het programma (nl. dat dat van Cordell Hull) de Vereenigde Staten langzaam, maar zeker, indien niet met opzet naar een basis van niet-gecompenseerde lage tarieven, welke ons uiteindelijk even zeker zullen vernietigen als te lage tarieven voorheen steeds zullen waren voor het Amerikaansche prijsniveau en den Amerikaanschen levensstandaard.”

Het „Anglo American News” van Maart 1940, publiceerde een uittreksel van de rede, gehouden door den American Assistant Secretary of State, Henry F. Grade, voor het „Committee on Ways and Means” van het „House of Representatives”, waarin de handelspolitiek van Minister Cordell Hull en de daarmee in de afgelopen jaren bereikte resultaten nog eens op een o.i. heldere wijze worden uiteengezet; hieronder volgt een korte samenvatting van die rede:

„Het doel van de Trade Agreements Act is bij te dragen tot de nationale welvaart door weer gunstige voorwaarden te scheppen voor een gezonde en lucratieve ontwikkeling van den buitenlandschen handel van de Vereenigde Staten. Op grond van deze wet worden handelsovereenkomsten met buitenlandsche mogendheden afgesloten voor de wederkeerige verlaging van buitensporige tarieven en de verwijdering van discriminaties.

Men begrijpt de onvoorwaardelijke meest-begunstigings-politiek veelal verkeerd; men zegt immers, dat de voordeelen, door deze overeenkomsten aan een bepaald land toegestaan, niet moeten worden gegeven aan andere landen, doch beperkt dienen te worden tot dat land, met hetwelk, in ruil voor tegenprestaties, een overeenkomst wordt aangegaan.

Doch deze politiek zou beteekenen, dat discriminaties ten opzichte van die andere landen worden ingevoerd en zou tegenmaatregelen van die landen uitlokken. Het gevolg zou dan dus zijn, dat dergelijke overeenkomsten zouden leiden tot beperking van den Amerikaanschen buitenlandschen handel op dezelfde wijze als dit plaats vindt in landen, waar men door handels- en betalings-restricties wil geraken tot een bilateraal evenwicht met elk land individueel.”

Naar het zich laat aanzien, zullen overwegingen, verband houdende met de enorm toegenomen goudvoorraden in Noord-Amerika, alsmede met de enorme werkloosheid, waarmede de Vereenigde Staten nog steeds te kampen hebben, eveneens wel hun invloed doen gelden op de beslissing, welke de Senaat ten aanzien van de verlenging der presidentieele volstrechten zal nemen.

In welke mate het streven van het protectionisme in de Vereenigde Staten tot het aannemen van de Hawley-Smooth Tariff Act 1930 bekrond werd, blijkt wel hieruit, dat gedurende de eerste vijf en een half jaar sedert de invoering van deze Tariff Act de gemiddelde ad valorem rechten op belastbare goederen niet minder dan 49.4 pCt. hebben bedragen. Edoch, hiermede voelde men zich nog geenszins bevredigd. Door een vernuftig samenstel van bepalingen heeft men willen bereiken, dat de verschillen tusschen de „landed cost”¹⁾ van buitenlandsche producten en de productiekosten van een soortgelijk Amerikaansch product alsnog kunnen worden geëlimineerd.

Het systeem der tarief-heffingen.

Het doel van deze verhandeling zal zijn, de beteekenis van deze bepalingen nader te belichten. Deze bepalingen zijn voor de vaststelling van het juiste bedrag der invoerrechten van ingrijpende beteekenis. Voor den exporteur naar de Vereenigde Staten is het van essentieel belang deze bepalingen en voorzieningen in hun huidige interpretatie nauwkeurig te kennen, daar immers mede van de hoogte der invoerrechten de mogelijkheid van invoer afhankelijk is. Te dikwijls is het reeds voorgekomen, dat overigens juist opgezette plannen tot export van goederen naar dit deel van de wereld waardeloos bleken te zijn, door een gebrek aan juist begrip van bedoelde bepalingen.

Het Noord-Amerikaansche douanetarief kent drie soorten rechten, t.w.:

1. rechten ad valorem,
2. specifieke rechten,
3. ad valorem en specifieke rechten, tezamen.

De vaststelling van de specifieke rechten brengt geen moeilijkheden met zich mede.

Anders staat het echter met het recht ad valorem. Dit is een der meest ingewikkelde kwesties, die het Amerikaansche tarief kent. Waar men het gewicht van een zending onmiddellijk en objectief kan vaststellen voor de berekening van de rechten naar het gewicht, is dit minder

¹⁾ Dit is de buitenlandsche op c.i.f.-condities herleide aankoopsprijs, verhoogd met invoerrechten.

gemakkelijk t.a.v. de belastbare waarde, volgens welke de ad valorem rechten worden gecalculceerd. In principe wordt deze aangelegenheid in section 402 van de Administrative Provisions geregeld. Deze afdeling voorziet in vier verschillende methoden van berekening van de belastbare waarde van geïmporteerde goederen.

Artikel A van section 402 (value) luidt letterlijk als volgt:

Basis: For the purposes of this Act the value of imported merchandise shall be:

1. The foreign value or the export value, whichever is higher;
2. If the Appraiser determines that neither the foreign value nor the export value can be satisfactorily ascertained, then the United States value;
3. If the Appraiser determines that neither the foreign value, the export value, nor the United States value can be satisfactorily ascertained, then the cost of production;
4. In the case an article with respect to which there is in effect under section 336 a rate of duty based upon the American selling price of a domestic article, then the American selling price of such article.

Elk dezer vier methoden zullen wij nu aan een behandeling onderwerpen:

1. „The foreign value” is de marktwaarde of de marktprijs, waartegen dezelfde of soortgelijke goederen ten tijde van uitvoer naar de Vereenigde Staten in de gebruikelijke groothandelskwantiteiten voor het gebruik in het produceerende land in het algemeen worden geoffreerd.

„The export value” is de marktwaarde of de marktprijs, waartegen ten tijde van export van deze goederen naar de Vereenigde Staten, deze, of soortgelijke goederen in het algemeen, worden geoffreerd in de gebruikelijke groothandelskwantiteiten voor verschepping naar de Vereenigde Staten.

Uitdrukkelijk zij opgemerkt, dat beide prijzen moeten inhouden de kosten van verpakking, van welke soort ook, en alle andere kosten, welke noodig zijn om de goederen verpakt in gereedheid te brengen voor de verschepping naar de Vereenigde Staten. Deze prijzen behoeven echter niet in te houden de kosten, die zullen drukken na verschepping uit de haven van het exporteerende land, zooals de zeevracht, assurantiecosten, invoerrechten, die betaald moeten worden in de Vereenigde Staten, en dergelijke.

Indien slechts een dezer beide prijzen kan worden vastgesteld door de Noord-Amerikaansche douane, dan wordt deze als de belastbare waarde aangenomen. Het is bijvoorbeeld zeer wel mogelijk, dat de „foreign value” niet kan worden vastgesteld, daar hetzelfde of een soortgelijk artikel niet wordt vervaardigd voor consumptie in het produceerende land. Het komt namelijk dikwijls voor, dat het een of andere artikel uitsluitend wordt gefabriceerd voor export naar de Vereenigde Staten.

Indien beide prijzen kunnen worden vastgesteld, dan is die prijs de belastbare waarde, die het hoogste is. Deze bepaling nu is van zeer verstrekkende beteekenis, daar immers dikwijls dezelfde en soortgelijke goederen tegen lagere prijzen voor export worden aangeboden dan voor consumptie in het produceerende land. In dit geval wordt dus als belastbare waarde de hoogte der „foreign value” aangemerkt. In verband hiermede mag als een bijzonderheid worden opgemerkt, dat de Noord-Amerikaansche douane deze „foreign value” verhoogt met de in het exporteerende land eventueel van kracht zijnde of weeldebelasting; de consequentie hiervan is, dat, ingeval de „foreign value” als belastbare waarde wordt vastgesteld, invoerrechten mede moeten worden betaald over het met deze belasting equivaleerende bedrag.

In verband met deze bepaling is het niet ondienstig

na te gaan, welke factoren er toe kunnen leiden, dat de z.g. „foreign value” aanmerkelijk hooger kan zijn dan de z.g. „export value”.

In de eerste plaats zij hier dan gewezen op het zoogenaamde dumping-verschijnsel. Dit verschijnsel is te algemeen bekend dan dat het nog een nadere toelichting behoeft. Wel loont het de moeite na te gaan, welke factoren tot een verscherpte toepassing van deze methode hebben geleid. Doordat vele fabrieken door de sinds 1929 allerwegen genomen handelspolitieke en monetaire maatregelen hun exportmogelijkheden zagen slinken, waren zij gedwongen: of wel hun deuren te sluiten of hun productie-apparaat om te stellen op vervaardiging van artikelen voor de binnenlandsche markt, en coûte que coûte te trachten een deel van hun vroegeren export te handhaven. Structureele wijzigingen, zooals industrialisatie in overzeesche gebieden, die vroeger uitsluitend of voor het overgrote deel agrarisch georiënteerd waren, hebben Europeesche fabrikanten voor dezelfde keuze geplaatst. De gevolgen hiervan waren een prijsafbraak zoowel voor goederen, bestemd voor consumptie in het produceerende land, als voor goederen, bestemd voor export. Mede door toepassing van het dumping-principe, waarbij voor leveringen naar het buitenland genoeg werd genomen met prijzen, die nauwelijks de variabele kosten goedmaakten, trachtte de industrie afzetmogelijkheid te behouden voor haar productie-apparaat.

Bovendien nam men in deze exporteerende landen handelspolitieke en monetaire maatregelen om de reeds zwaar getroffen export-industrieën te beschermen en althans de binnenlandsche markt voor haar te reserveeren.

Door deze beschermende maatregelen hiertoe in staat gesteld, verminderden de binnenlandsche fabrieken prijskracht, waardoor zij thans voor hun producten loonen en dikwijls zelfs winstgevendende prijzen konden maken. Uiteraard waren deze prijsafspraken echter slechts van kracht voor die goederen, die voor consumptie in het produceerende land bestemd zijn. Prijsafspraken voor leveringen naar het buitenland waren, wegens de voortdurende scherpe concurrentie van buitenlandsche leveranciers, veelal niet door te voeren.

Het merkwaardige verschijnsel deed zich dus nu voor, dat aangesloten producenten prijsafspraken maakten voor het binnenland, doch een nog scherpere concurrentie gingen voeren voor den export, waartoe zij mede door de betere binnenlandsche prijzen in staat werden gesteld.

Een nevenverschijnsel, dat eveneens zijn effect op de concurrentie tusschen genoemde contractanten op de wereldmarkt deed gevoelen, ontstond hierdoor, dat de binnenlandsche vraag door de hogere gebonden prijzen inkromp. Het gevolg hiervan was, dat deze producenten de door de verminderde binnenlandsche vraag nieuw vrijgekomen productiecapaciteit trachtten te benutten door vergrooting van hun afzetgebied op de importmarkten, hetgeen aanleiding gaf tot vernieuwde en scherpere concurrentie tusschen contractanten onderling en tusschen deze en buitenlandsche mededingers.

Het is in dit verband van belang, tevens te wijzen op de prijspolitiek, die gevoerd wordt door trusts of door fabrieken, die een monopoliepositie op de binnenlandsche markt innemen. Door een dergelijke positie immers worden deze fabrieken in staat gesteld voor hun producten op de binnenlandsche markt prijzen te maken, tot honderden procenten hooger dan die, welke zij kunnen verkrijgen voor dezelfde artikelen bij export naar het buitenland. Het behoeft wel geen betoog, dat in een dergelijk geval de binnenlandsche consument de vaste kosten, en zelfs meer, betaalt, die drukken op den export.

Tenslotte zouden wij nog willen wijzen op het stelsel der exportpremies. Door dit stelsel, dat door de overheid van het exporteerende land in het leven is geroepen, wordt de leverancier in staat gesteld voor zijn exportleveringen zelfs prijzen te noteeren, die lager zijn dan zijn variabele kosten. In vele gevallen worden deze premies

verhaald op de binnenlandsche consumenten van dezelfde artikelen. Ook dit stelsel heeft dus tengevolge, dat de „export value” wordt verlaagd, doch tegelijkertijd de „foreign value” belangrijk wordt verhoogd. Een typeerend Nederlandsch voorbeeld voor een dergelijke politiek zijn de prijszettingen voor natuurboter, zoowel voor binnenlands als voor buitenlandsche consumptie.

Uit bovenstaande uiteenzetting volgt wel duidelijk, dat er zeer veel gevallen denkbaar zijn, dat de „export value” aanmerkelijk lager is dan de „foreign value”. Vermelding verdient nog, dat de douane der Vereenigde Staten zoowel de begrippen „export value” als „foreign value” in den zin van eenheidsprijzen interpreteert. Zij zal namelijk dien prijs respectievelijk als „export value” en „foreign value” vaststellen, waartegen de gewogen meerderheid respectievelijk van de transacties naar de Vereenigde Staten en van de orders voor binnenlandsche consumptie wordt afgesloten.

In de douane-documenten moet de exporteur naar de Vereenigde Staten de „foreign value” opgeven, opdat de douane kan nagaan, of deze hooger is dan de „export value”. Is de „foreign value” lager, dan kan worden volstaan met de simpele mededeeling, dat de „foreign value inclusive turnover tax” lager is dan de „export value”.

Ten aanzien van de „export value” dient te worden opgemerkt, dat, indien de prijs, waartegen de betreffende levering wordt uitgevoerd, een andere is dan de noteering, welke men voor hetzelfde of een soortgelijk artikel afgeeft *ten tijde van den invoer* van die levering, laatstgenoemde prijs als de „export value” wordt vastgesteld. Met den werkelijken verkoopprijs van de levering wordt dan geen rekening gehouden. Beslissend zijn alleen de noteeringen, welke voor hetzelfde of een soortgelijk artikel gelden *ten tijde van den invoer* in de Vereenigde Staten.

Ingeval de importeur op de Amerikaansche markt een differentieele prijspolitiek wenschte te voeren, door b.v. voor leveringen aan den kleinhandel hogere prijzen te noteeren dan voor die aan den groothandel, dan wordt ook te dezen aanzien het principe doorgevoerd, dat die prijs als de „export value” zal worden aangemerkt, waartegen de meerderheid der importen wordt aangeboden *ten tijde van den invoer*.

2. „The United States value” als de belastbare waarde.

Er kunnen zich gevallen voordoen, dat de douane noch de „foreign value”, noch de „export value” kan vaststellen. Dit komt met name voor, wanneer het betreffende artikel slechts aan één koper in de U.S.A. wordt geoffreerd en geleverd en dit of een soortgelijk product niet voor consumptie in het produceerende land wordt vervaardigd. Er kan in dit geval dus geen sprake zijn van een „export value”, daar dit artikel volgens de gemaakte veronderstelling niet „freely” wordt geoffreerd in de Vereenigde Staten. In dit geval moet de douane een methode volgen, die vrij omslachtig is, en waarbij zij zich moet baseeren op den verkoopprijs *in de Vereenigde Staten*. Dit is als regel de prijs, waartegen de importeur in de Vereenigde Staten deze of soortgelijke goederen aan zijn afnemers offreert. Deze belastbare waarde, welke in de douanetarieven van de Vereenigde Staten wordt aangeduid met de benaming „United States value”, wordt als volgt gevonden.

De douane verchaft zich in de eerste plaats zekerheid omtrent den verkoopprijs van den importeur in de Vereenigde Staten. Deze prijs houdt uiteraard de zeevracht naar Amerika, landingskosten, invoerrechten, verkoop-commissie, winst van den importeur, provisie van agenten of sub-agenten van den importeur, algemeene onkosten, verzekering e. d. in. Op dezen totalen verkoopprijs mogen nu de volgende factoren in mindering worden gebracht: vracht en verzekeringskosten van de plaats van verscheping van het exporteerende land tot de plaats van levering, invoerrechten in de

Vereenigde Staten, en een in de wet bepaalden maximalen aftrek voor winst van den importeur en algemeene onkosten. Daar deze factoren in de practijk als regel aanmerkelijk hooger zullen zijn dan de wettelijk toegestane maxima, die voor aftrek in aanmerking komen, zal in negen van de tien gevallen het op deze wijze verkregen netto provendu, dat als de „United States value” wordt aangeduid en als zoodanig belastbaar is, hooger zijn dan de verkoopprijs (fob. verschepingshaven) aan den Amerikaanschen importeur, die in de factuur van den leverancier naar de Vereenigde Staten paraisseert.

Deze methode wordt dikwijls gebruikt in die gevallen, waarin de goederen uitsluitend voor de Amerikaansche markt worden vervaardigd en op consignatie-basis aan een alleenverteenwoordiger voor den verkoop in de Vereenigde Staten worden geleverd.

3. De „cost of production” als belastbare waarde.

Een andere en meer ingewikkelde situatie ontstaat, wanneer de goederen niet verkocht worden in het producerende land voor „home consumption”, noch „freely” worden aangeboden aan een ieder in de Vereenigde Staten, terwijl de goederen na import aldaar niet in denzelfden staat worden verkocht als waarin ze worden geïmporteerd. Volgens deze veronderstellingen, bestaat er dus noch een „foreign” of een „export value”, noch een „United States value”.

Een voorbeeld om deze situatie te verduidelijken:

Een Engelsche fabrikant verkoopt aan een confectiefabriek in de Vereenigde Staten stukgoederen, die niet in Engeland worden verbruikt, terwijl deze fabrikant die kwaliteiten slechts aan één fabriek in de Vereenigde Staten levert in „alleenverkoop”. In dit geval zal de Amerikaansche douane onderstaande methode volgen, die bekend is als de theorie der „cost of production”. De Appraiser ²⁾ zal moeten vaststellen:

- a. de kosten der grondstoffen, verwerkt in de geïmporteerde goederen;
- b. de kosten om de goederen in Engeland te fabriceren;
- c. de gebruikelijke percentages voor winst en algemeene onkosten in Engeland.

De som van deze drie factoren is dan de belastbare waarde. In de meeste gevallen (vanzelfsprekend vooral die, waarin van prijsdiscriminaties sprake kan zijn) zal deze „dutiabile value” hooger liggen dan de verkoopprijs aan den Amerikaanschen importeur.

Daar de gemaakte veronderstelling in de practijk slechts in sporadische gevallen in werkelijkheid voorkomt, vindt deze methode weinig toepassing; dat zij, ingeval er geen keus over is en deze methode moet worden toegepast, tot geschilpunten aanleiding kan geven, behoeft wel geen nader commentaar.

Voor de contrôle van de declaraties in de douane-documenten, calculaties van kostprijzen enzovoorts, onderhoudt de Amerikaansche douane een uitgebreiden staf van geschoold personeel in een groot aantal landen der wereld. Deze beambten hebben tot taak om periodiek ten kantore van de exporteurs een grondig onderzoek in te stellen naar de juistheid van deze declaraties en calculaties. Uiteraard zijn de exporteurs niet verplicht deze beambten te ontvangen of hun de verlangde bescheiden te toonen. Een weigering zou echter gelijk staan met confiscatie van zeilende of in Amerika opgeslagen goederen, respectievelijk een verbod van verderen export naar de Vereenigde Staten.

²⁾ Een functie bij de Amerikaansche douane, die ongeveer gelijk staat met onze Inspecteurs van In-, Uitvoer-rechten en Accijnzen, tegenover den „Collector”, dien men kan vergelijken met onze ontvangers.

Ingeval onjuiste declaraties door de Amerikaansche douane zouden worden vastgesteld, waardoor lagere invoerrechten werden betaald dan volgens bovenstaande section 402 verschuldigd zijn, dan zal het hoofdkantoor der Amerikaansche douane te New-York na ontvangst van het rapport van hare beambten een navordering instellen en naar gelang van den aard van de foutieve declaraties eventueel een boete opleggen. Non-betaling van deze navordering en boeten zou tot dezelfde gevolgen kunnen leiden als weigering om de douane de volledige inzage te verlenen van alle door haar gewenschte bescheiden en gegevens.

In verband hiermede kan worden opgemerkt, dat, ingeval de douane geen redenen vindt om declaraties in de douane-documenten te wantrouwen, zij de zending inklaart volgens deze gegevens en dienovereenkomstig de invoerrechten bepaalt en incasseert. Alle inkeringen zijn echter steeds als voorloopig te beschouwen. Deze „provisional entries” worden eerst na verloop van tijd, als regel één tot twee jaren later, geliquideerd. Bij de liquidatie van deze „entries” wordt rekening gehouden met onderzoekingen, welke intusschen plaats gehad hebben, en andere gegevens. Te veel betaalde of te weinig berekende invoerrechten worden dan alsnog gerestitueerd, respectievelijk nagevorderd.

Dat de Amerikaansche douane haar taak wel serieus opvat, moge blijken uit het feit, dat zij in de voornaamste haven van inkling (New-York) de beschikking heeft over een uitmuntend uitgerust laboratorium en experts voor verschillende soorten goederen. Wegens de enorme gedifferentieerdheid van de invoerrechten voor eenzelfde categorie artikelen, wordt door de douane een groot aantal gegevens vereischt omtrent de constructie van een artikel, samenstelling van verschillende soorten grondstoffen, enz. Bijvoorbeeld bij katoenen goederen verlangt men opgave van het verwerkte aantal kleuren, soorten van weefgetouwen, waarop de goederen zijn geweven, nummers der verwerkte garens, enz. Al deze declaraties worden nauwkeurig gecontroleerd. Voor dit doel wordt een representatief monster uit de partij getrokken en achtergehouden. De zending wordt voorloopig ingeklaard op grond van de verstrekte gegevens, indien geen vermoeden aanwezig is, dat deze onjuist zijn. Het door de technische experts ingestelde onderzoek, aan de hand van de verstrekte declaraties en het getrokken monster, levert een rapport op, dat door het Bureau voor de „final liquidation” van de voorloopige inkeringen wordt gebruikt voor de opstelling van de uiteindelijk verschuldigde invoerrechten.

Deze monsters en attesten worden, gerangschikt naar landen van herkomst, tariefposten e. d., in omvangrijke archieven opgeborgen. Bij een volgenden import van het betreffende artikel geeft dit attest den douane-beambte, die de inkling behandelt, onmiddellijk de juiste gegevens. Wijkt een zending naar den aard van het artikel bij een volgende zending echter eenigszins van de vorige af, dan wordt eenvoudig een nieuw deskundig rapport opgesteld.

Hoe rigoreus de douane hierbij te werk gaat, moge uit het volgende voorval uit de practijk blijken:

De invoerrechten op een geheel katoenen stof van een bepaalde constructie bedragen 21 pCt. ad valorem. Volgens het douanetarief bedraagt echter het recht 60 pCt., indien het wol bevat. Destijds is een beslissing van de „Customs Court” verschenen, waarin werd bepaald, dat een gehalte van maximum 1 pCt. aan wol in katoenen stoffen zou worden verwaarloosd en deze katoenen stof dan als geheel katoen zou worden aangemerkt. Bij een chemisch en microscopisch onderzoek stelde de douane echter vast, dat de betreffende katoenen stof niet uit geheel katoen bestond, doch uit 1.06 pCt. wol en 98.94 pCt. katoen. De zending was voorloopig ingeklaard op een tarief van geheel katoen en bij de „final

liquidation" werd een navordering ingesteld van 39 pCt. van de belastbare waarde! De practijk kent voorbeelden van deze soort te over.

Ons rest thans nog den laatsten bij de wet erkenden waarde-grondslag te bespreken en wel:

4. De „American selling price" als belastbare waarde.

Het principieele verschil tusschen de toepassing van dezen waarde-grondslag en de hierboven omschreven drie waarde-grondslagen is, dat deze laatste voor alle artikelen gelden en uit deze door de douane een keus wordt gedaan volgens de normen, zooals ze hierboven zijn uiteengezet, terwijl de „American selling price" als waarde-grondslag slechts na een ingewikkelde procedure voor een bepaald met name genoemd artikel door den President wordt aangewezen.

Een en ander is uitvoerig behandeld in section 336 „Equalization of costs of production".

De bepalingen, vervat in deze section, verduidelijken, beter nog dan de zeer hooge invoerrechten, de bedoelingen, welke bij den wetgever, die de U. S. Tariff Act of 1930 in het leven riep, voorzaten. De bedoeling is immers niet meer en niet minder dan te geraken tot een gelijke hoogte van den kostprijs voor hetzelfde of soortgelijke Amerikaansche product en den kostprijs voor het vreemde product, verhoogd met transportkosten, invoerrechten in de Vereenigde Staten en andere noodzakelijke bij de wet erkende kosten. Indien bij toepassing van de bestaande tarieven en den in aanmerking komenden waarde-grondslag nog verschillen tusschen deze beide „productiekosten" blijven bestaan, dan voorziet deze section 336, als sluitstuk, in drie methoden om tot de gewenschte egalisatie te geraken.

Een daartoe aangewezen competente commissie kan:

- a. op verzoek van den President;
- b. bij resolutie van een van de beide Houses of Congress;
- c. uit eigen beweging;
- d. als naar het oordeel der Commissie er goede en voldoende redenen voorhanden zijn,

een onderzoek naar de productiekosten van het Amerikaansche product en de productiekosten van het vreemde product (hiermede is bedoeld de landed cost) instellen.

Dat de Amerikaansche douane bij de contrôle der productiekosten even grondig te werk gaat als bij de contrôle van alle andere gegevens, blijkt uit het feit, dat de tariefcommissie begin 1938 een commissie uitzond naar Tsjecho-Slowakije om de fabricage-kosten van de schoenen te bestudeeren, die uit dit land in de Vereenigde Staten werden ingevoerd.

Na de voorgeschreven procedure („hearings") bij haar onderzoekingen te hebben gevolgd, zal de Commissie in haar rapport aan den President het resultaat van haar onderzoekingen vaststellen en in geval de commissie tot de conclusie komt, dat de van kracht zijnde invoerrechten niet tot de vereischte egalisatie leiden, het volgende aan den President voorstellen:

- a. verandering der bestaande invoerrechten en verandering van classificatie; deze wijziging is gebonden aan een maximale verhooging of verlaging van 50 pCt. van het oorspronkelijke tarief;
- b. ingeval de commissie vaststelt, dat de gewenschte egalisatie niet wordt bereikt met een verlaging of verhooging van 50 pCt. der bestaande invoerrechten of met de voorgestelde herclassificatie, dan zal zij den President bovendien kunnen voorstellen om de „American selling price" als de belastbare waarde te proclameeren.

Aandacht verdient het feit, dat dus zoowel de mogelijkheid bestaat om tot een verlaging van het recht te

geraken als tot een verhooging. Het behoeft wel geen betoog, dat de bepalingen van deze section 336 echter in de overgrootte meerderheid der gevallen gebruikt werd om het Amerikaansche product te beschermen. De additioneele bepaling, dat de „American selling price" tot waarde-grondslag kan worden geproclameerd, ingeval een verhooging of verlaging der bestaande invoerrechten van maximaal 50 pCt. en een herclassieering van het betreffende artikel niet voldoende zullen zijn om de nog bestaande verschillen tusschen de „landed cost" van het vreemde product en de productiekosten van het Amerikaansche product te elimineeren, is van verstrekkende beteekenis voor de absolute hoogte der rechten.

Immers, bij de vorige vier waarde-grondslagen ging het steeds om prijzen, die men, ruw genomen, kan aanduiden met „af fabriek prijzen" in de produceerende landen, terwijl de „American selling price" de noteering is, waartegen een soortgelijk artikel, geproduceerd in de Vereenigde Staten, in de gebruikelijke groothandelskwantums in de Vereenigde Staten wordt aangeboden.

Analyseeren wij de beteekenis van de „American selling price" als waarde-grondslag voor de absolute hoogte der rechten, dan blijkt het volgende:

I. Ingeval men, door de „American selling price" tot waarde-grondslag te proclameeren, de absolute grootte der rechten wil *verhoogen*:

a. dat ondanks de reeds bestaande (hooge) invoerrechten, vermeerderd met maximaal 50 pCt., het vreemde product in de Vereenigde Staten nog goedkoper is dan de prijs van het soortgelijke Amerikaansche product.

b. dat deze verhoogde invoerrechten niet zullen worden geheven over den „af-fabriek-prijs" van het vreemde product in het land van oorsprong, doch over den *nog hooger* prijs van het soortgelijke Amerikaansche product. Die reeds verhoogde invoerrechten worden dus dan tevens geheven over de invoerrechten zelve en over het nog bestaande prijsverschil, dat moest worden geelimineerd.

II. Ingeval men door de „American selling price" tot waardegrondslag te proclameeren de absolute grootte der rechten wil *verlagen*:

a. dat wegens de reeds bestaande invoerrechten, verlaagd met maximaal 50 pCt., het vreemde product in de Vereenigde Staten toch nog hooger is in prijs dan het soortgelijke Amerikaansche product;

b. dat deze verlaagde invoerrechten niet zullen worden geheven over den „af-fabriek-prijs" van het vreemde product in het land van oorsprong, doch over den verkoopprijs van het soortgelijke Amerikaansche product. Die verlaagde invoerrechten zullen dan dus geheven worden over een prijs, die *lager* is dan de „af-fabriek-prijs" van het vreemde product, vermeerderd met de vrachtkosten en de verlaagde invoerrechten, doch welke prijs *hooger* kan zijn dan de „af-fabriek-prijs" in het produceerende land.

**

Getracht werd met deze samenvatting aan de hand van practische ervaringen eenig inzicht te geven in enkele bepalingen en administratieve voorzieningen met betrekking tot eenige belangwekkende kwesties, die het Noord-Amerikaansche douanetarief typeeren. Volledigheidshalve zij echter opgemerkt, dat — en dit geldt speciaal de bepalingen omtrent de „dutiable value" — deze voorzieningen in concrete gevallen voor uiteenloopende interpretaties vatbaar blijken te zijn.

Helmond, 15 Maart 1940. A. M. M. VAN DE LOOVEREN.

(Nadruk verboden).

AANTEKENINGEN.**Overheidsmaatregelen op economisch gebied.****HANDEL EN NIJVERHEID.**

Liquiditeitsmoeilijkheden. Regeling voor het verstrekken van crediet of het op andere wijze verlenen van financiële hulp aan ondernemingen, die in financiële moeilijkheden zijn geraakt door het, als gevolg van de buitengewone omstandigheden, niet binnenkomen van vorderingen uit hoofde van goederenleveranties aan het buitenland of door andere daaruit voortvloeiende blokkeering van activa in het buitenland. Voorwaarde hierbij is, dat ook onder de huidige omstandigheden een behoorlijke kans aanwezig is voor de rendabiliteit der betreffende onderneming, resp. dat met het behoud van het bedrijf voor de toekomst een algemeen belang wordt gediend. Men kan zich hiertoe, door middel van zijn bankrelatie, tot de N.V. Maatschappij voor Industrie-Financiering wenden. (E.V. 18/10/'40, pag. 1290; 25/10/'40 pag. 1317; Verordeningenblad No. 31).

Wederopbouw van woningen. De mogelijkheid is geopend om, via de gemeentebesturen, een voorschot van het Regeeringscommissariaat te ontvangen voor den wederopbouw van verwoeste en het herstel van beschadigde woningen, wanneer het betreft woningen met minder dan 450 m³ inhoud, bedrijfsruimte niet medegerekend. In het algemeen zullen dit middenstands- en arbeiderswoningen zijn. Voor geheel verwoeste woningen kan als voorschot op de tegemoetkoming in de schade 80 pCt. van de verkoopwaarde van het perceel op 9 Mei 1940, met een maximum van f 8000.—, worden uitgekeerd.

Bovendien kan voor het verschil tusschen voorschot en kosten van nieuwbouw een hypotheek worden verleend, in normale gevallen tegen een renté van 4 pCt. (E.V. 18/10/'40, pag. 1290).

LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING.

Crisis-Zeevischbesluit 1936. Dit is met één jaar, tot 1 October 1941, verlengd. (E.V. 18/10/'40, pag. 1294; Stct. No. 200).

Gras en klaver. Met ingang van 14 October zijn aangevoerd als crisisproducten: kunstmatig gedroogd gras en klaver, benevens grasmeel en klavermeel, lucernemeel daaronder begrepen. Het vervoeren en afleveren hiervan is, behoudens ontheffing voor het vervoer van drogerij of maalrichting naar den teler, verboden. (E.V. 18/10/'40, pag. 1293; Stct. No. 200).

Oorlogsschadevergoeding voor den landbouw. Maatregelen zijn getroffen om voor de landbouwers het molest-risico, verbonden aan het op het bedrijf bewaren van akkerbouwproducten, te beperken. Degenen, die reeds tegen oorlogsschade verzekerd is, zal geen aanspraak kunnen maken op schadevergoeding ingevolge deze regeling. (E.V. 18/10/'40, pag. 1292).

Tarwebloem- en meel. Het be- en verwerken van tarwebloem en tarwemeel is met ingang van 15 October verboden. Behoudens voor het verwerken tot brood, waarin andere melkbestanddeelen dan magere melkpoeder en ondermelk aanwezig zijn, wordt hiervan ontheffing verleend. (E.V. 18/10/'40, pag. 1293; Stct. No. 201).

Zaaiadregeling 1940—1941. Voor granen, zaden en peulvruchten is een zaaiadregeling ontworpen voor het seizoen 1940—1941 welke betrekking heeft op het verbruik, vervoer en het verhandelen. (E.V. 18/10/'40, pag. 1292).

RANTSOENEERING EN DISTRIBUTIE.

Brandstoffen voor gasgeneratoren. Regeling van de distributie van houtblokjes en anthraciet voor gasgeneratoren door middel van inschakeling van de groote benzinaatschappijen. Maximumprijzen zullen worden vastgesteld. Bij het uitreiken van vergunningen voor het rijden met houtgasgeneratoren wordt rekening gehouden met de in Nederlandsche bosschen voor dat doel vrijko-

mende hoeveelheden hout. (E.V. 18/10/'40, pag. 1297).

Brood voor graanverbouwers. Regeling waarbij het aan graanverbouwers is toegestaan om graan uit eigen oogst voor eigen gebruik tot brood te bakken of te laten bakken tot een hoeveelheid van 100 kg graan per gezinlid per jaar. (E.V. 18/10/'40, pag. 1295).

Diamant. Met ingang van 9 October zijn ruwe en bewerkte diamant, diamantpoeder, boort en industriediamant aangewezen als distributiegoederen in den zin van artikel 4 van de Distributiewet 1939. (E.V. 18/10/'40, pag. 1295; Verordeningenblad No. 31).

Non-ferro metalen. Verplichte voorraadopgave voor ieder die op 12 October j.l. non-ferro metalen in het buitenland voorhanden of in voorraad had.

Het is verboden, non-ferro metalen in den vorm van halfabrikaten, te verwerken, verbruiken, verhandelen of te vervoeren, behoudens vergunning van het Rijksbureau voor non-ferro metalen. (Non-ferro metalen beschikking 1940, No. 3). (E.V. 18/10/'40, pag. 1296; 25/10/'40, pag. 1327; Stct. No. 206).

Rijwielbanden. Vaststelling van maximumprijzen voor eenheidsrijwielbanden bij de „Prijzenbeschikking eenheidsrijwielbanden No. 1”. (E.V. 18/10/'40, pag. 1296).

GELD-, CREDIET- EN BANKWEZEN EN BELASTINGEN.

Betalingsverkeer met het buitenland. Inzake het handels- en betalingsverkeer met *Zwitserland* is thans een regeling vastgesteld voor den invoer, uitvoer en betalingen uit hoofde daarvan, welke in de plaats treedt van de vroegere desbetreffende bepalingen. (E.V. 18/10/'40, pag. 1297 e.v.)

Duitsche effecten. Bij de berekening van de verkoopwaarde van effecten, waarbij de notering aan een Duitsche beurs beslissend is, werd tot nog toe, ingevolge een in 1934 genomen beslissing, gerekend naar den koers, die te Amsterdam voor de Sperrmarken gold. Thans is deze beslissing, met ingang van 1 October, ingetrokken en dient weder rekening te worden gehouden met den wisselkoers van de officieele Reichsmark. (E.V. 18/10/'40, pag. 1300).

Omzetbelasting. Nadere regelingen inzake de naheffing, de heffing op alcoholhoudende- en alcoholvrije dranken, op vleesch, op bloemen, enz., en op boeken, enz. Regeling van het bijzonder invoerrecht op gouden en zilveren werken.

De op grond van de Crisis-Invoerwet verschuldigde consentrechten, alsmede het statistiekrecht dienen niet te worden begrepen onder de waarde der goederen waarover het bijzonder invoerrecht wordt geheven. (E.V. 11/10/'40, pag. 1272; 18/10/'40, pag. 1300; 25/10/'40, pag. 1327)

Vordering van goud. De Nederlandsche bank heeft besloten het goud, dat ingevolge artikel 9 van de Deviezenverordening 1940 aan haar is aangeboden, doch tot dusver nog niet aan haar werd verkocht, thans ingevolge genoemd artikel op te vorderen. (E.V. 18/10/'40, pag. 1299).

VERKEER.

Beroepsgoederenvervoer. Ingesteld is een bedrijfsorganisatie, die rechtspersoonlijkheid bezit en den naam draagt van „Nederlandsche Organisatie voor het Beroepsgoederenvervoer langs den weg”. Hij, aan wien een vergunning wordt verleend voor het vervoeren langs den weg van goederen ten behoeve van derden, wordt daarmee lid van bovengenoemde organisatie. (E.V. 11/10/'40, pag. 1273; Verordeningenblad No. 30).

Binnenvloot. Ten aanzien van door hem aangewezen transporten kan de Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat voorschrijven, dat de bemanning van de gebruikte binnenvaartuigen verplicht is tusschen zonsouder- en opgang en op Zon- en feestdagen te laden, te lossen en te varen, of wel laden en lossen toe te laten. Een buitengewone vergoeding kan hiervoor berekend worden. (E.V. 18/10/'40, pag. 1300; Verordeningenblad No. 31).

Reizigersvervoer naar België. Het reizigersvervoer naar België is weder mogelijk. (E.V. 18/10/40, pag. 1300).

Vervoer naar Luxemburg. Het vervoer van wagonladingen en stukgoedzendingen naar Luxemburg is thans via Duitschland onbepaald toegestaan. Het vervoer via België is alleen mogelijk na verkregen toestemming van de Duitse autoriteiten te Brussel, zóódat voor dit vervoer voor elk geval afzonderlijk een aanvraag moet worden gericht tot den Dienst van het Vervoer der Nederlandsche Spoorwegen. (E.V. 11/10/40, pag. 1273).

BOEKBESPREKINGEN.

Landbouw-Coöperatie in Nederland door Prof. Dr. Ir. G. Minderhoud. (Groningen—Batavia 1940; J. B. Wolters' Uitg. Mij. Prijs f 3.90).

Onze literatuur betreffende de coöperatie lijdt aan meer dan één euvel. Een behoorlijk boek, dat den niet ter zake kundigen belangstellende een algemeen inzicht kan geven in wat in Nederland door middel van coöperatie in de landbouw en in de daarmee samenhangende bedrijfstakken is bereikt, ontbrak — ook na het verschijnen van de door het C.B.S. uitgegeven Coöperatie-Statistiek — en de behoefte er aan was groot. Hetzelfde kan worden vastgesteld ten aanzien van een publicatie, welke allen, die met de coöperatie rechtstreeks te maken hebben en hen, die als voorlichters voor de landbouw optreden, een duidelijk inzicht zou kunnen geven in hetgeen voor een goed werkende coöperatie wordt vereist. En tenslotte ontbrak een boek, waarin objectief en grondig de mogelijkheden, waaraan ontte, welke de coöperatie biedt, en de gevaren, waarmee rekening moet worden gehouden, een boek dus, waarin wordt geanalyseerd waarom de coöperatie op het ene gebied met succes is toegepast, terwijl op een ander gebied pogingen om de coöperatie toe te passen tot grote teleurstellingen hebben geleid.

Professor Minderhoud heeft gemeend een boek te moeten schrijven, dat aan deze veelzijdige behoefte tegemoet komt, en het resultaat is, dat enkele maanden geleden door Wolters een keurig verzorgd boekwerk is uitgegeven, dat, met inbegrip van de bijlagen, 172 pagina's telt, dat buitengewoon vlot en duidelijk is geschreven, en dat een zeer waardevolle aanwinst voor onze economische literatuur moet worden genoemd.

Het ligt voor de hand, dat, gezien de doelstelling, de schrijver zich een allerminst eenvoudige taak heeft gesteld. Een dergelijk boek toch vereenigt in zich niet alleen tegenstrijdige eisen (het moet bevattelijk geschreven zijn met het oog op de praktijk en het moet tevens de aandacht van den ontwikkelden leek kunnen vasthouden), maar ook moet de schrijver volkomen vertrouwd zijn met de praktijk van de coöperatie, terwijl hij, last but not least, een grondig inzicht moet hebben in de aard van de economische vraagstukken tot welke oplossing hij het zijne wil bijdragen. En deze vraagstukken zijn nu eenmaal allerminst eenvoudig.

Wij aarzelen niet als onze mening uit te spreken, dat Prof. Minderhoud met dit boek een zeer geslaagde studie het licht heeft doen zien. Trouwens, wien zou dit beter toevertrouwd zijn dan hem, die hoogleraar is in de economie aan de Landbouw-Hogeschool, die de praktijk van de landbouwcoöperatie heeft en door welke, die uitermate duidelijk schrijft, en die zich zowel van de gevaren en bezwaren als van de grote voordelen van de toepassing van de coöperatie bewust is.

Onderzoeken wij thans in hoeverre dit boek aan de doelstellingen blijkt te voldoen, welke wij in de aanhef van onze beschouwingen hebben gememoreerd.

In de eerste plaats dus de vraag in hoeverre dit boek den niet ter zake kundigen belangstellende een algemeen inzicht kan geven van wat in Nederland door middel van de coöperatie in de landbouw is bereikt.

Ons antwoord kan zeer bevredigend luiden. De schrijver is zonder enige twijfel erin geslaagd den ontwikkelden leek een behoorlijk beeld te geven van wat in ons land is bereikt door de boerenleenbanken, de coöperaties voor de aankoop van landbouwbedrijfsbenodigdheden, de coöperatieve zuivelindustrie, de coöperatieve aardappelmeelindustrie, de coöperatieve strokartonindustrie, de coöperatieve suikerindustrie, de coöperatieve slachterijen, de coöperatieve kunstmestfabriek, de afzetcoöperaties voor zuivelproducten, voor groenten, fruit en bloemen, voor eieren, wol, zaaijaden en voor pootaardappelen.

De schrijver bepaalt zich hierbij niet tot het opsommen van reeksen organisaties of tot het noemen van vele grote bedragen. Integendeel; men is geneigd de opmerking te maken, dat het beter ware geweest, indien de schrijver in dit opzicht vollediger ware geweest. Zo missen wij bijvoorbeeld de Coöperatieve Condensfabriek „Friesland” te Leeuwarden, een organisatie die er zijn mag, terwijl wij voorts gaarne hadden gezien, dat van verschillende coöperatieve bedrijven de omzetcijfers waren vermeld, al is in een afzonderlijk hoofdstukje heel wat statistisch materiaal in geconcentreerde vorm verwerkt.

Maar het is verheugend te kunnen vaststellen, dat bij de beschrijving van wat op het gebied van de landbouwcoöperatie in Nederland is bereikt, de schrijver vóór alles de economische achtergrond en de historische ontwikkeling schetst, waardoor de lezer een geordend beeld krijgt, dat van meer waarde is dan wanneer hij zich ertoe zou moeten bepalen kennis te nemen van reeksen statistische gegevens, die hij bovendien in de Coöperatie-Statistiek kan aantreffen.

In dit tweede plaats de vraag in hoeverre de schrijver van de coöperatie erin geslaagd is, die met de coöperatie rechtstreeks te maken hebben, en hen, die als voorlichters voor de landbouw optreden, een duidelijk inzicht te geven in hetgeen voor een goed werkende coöperatie wordt vereist, in de mogelijkheden, welke de coöperatie biedt, en in de gevaren waarmee rekening dient te worden gehouden.

Het wil ons voorkomen, dat met betrekking tot dit doel de schrijver bijzonder geslaagd is. Inderdaad wordt hieraan de beoefenaren van de praktijk een aantal zeer waardevolle lessen aangeboden, die allen, die een leidende functie in ons coöperatiewezen hebben, dienen te lezen en te herlezen. Deze lessen zijn soms hard: er wordt gesproken van „zwakke plekken in ons coöperatiewezen, waaraan de leiders niet genoeg aandacht kunnen schenken”, de waarde van het boek neemt hierdoor evenwel slechts toe. Opgemerkt moge voorts worden, dat de schrijver zijn mening uitspreekt, dat ook thans nog de onbepaalde aansprakelijkheid voor het overgrote deel der landbouwcoöperaties de meeste aanbeveling verdient, doch dat voor de zgn. „top-coöperaties” een andere mening wordt gehuldigd. Vastgesteld kan in dit verband worden, dat de schrijver naar onze mening te weinig gedeceideerd is ten aanzien van de bestrijding van het euvel, dat vele coöperaties hun werkkring ook tot derden uitstrekken, terwijl wij een bespreking van de vraag, in hoeverre de centrale organisaties meer en de lokale organisaties minder invloed zouden moeten hebben — de vraag dus, of naast voordelen een toenemende centralisatie al dan niet onoverkomelijke bezwaren met zich zou brengen — hebben gemist.

En in de derde plaats: Geeft dit boek een behoorlijke gebied met veel meer succes is toegepast dan op een ander gebied? Ons antwoord is: Inderdaad is dit het geval ten aanzien van verschillende groepen coöperaties, echter zou het boek naar onze overtuiging aan waarde hebben gewonnen, indien de schrijver had gestreefd naar een meer stelselmatige behandeling van juist die vraagstukken, welke hiermede verband houden. Dit neemt niet weg, dat wij met dit boek ook in dit opzicht zeer zijn ingenomen, omdat iedere bijdrage tot een behoorlijk antwoord op de vraag, hoe het verklaarbaar is, dat de coöperatie op het

ene gebied meer succes heeft gehad dan op het andere, moet worden toegejuicht, en omdat men niet kan verwachten, dat deze vraag afdoende wordt beantwoord door één schrijver. Een dergelijk vraagstuk wordt slechts zeer geleidelijk opgelost en ieder, die hiertoe een steentje bijdraagt, verdient onze grote erkentelijkheid, vooral als zijn publicatie niet speciaal met dit doel, maar veeleer met het oog op andere doelstellingen is geschreven.

Aangezien nu de schrijver het ontstaan en de ontwikkeling van verschillende groepen coöperaties schetst, vindt men talloze opmerkingen, welke ook in verband met deze derde vraag onze bijzondere aandacht verdienen. Enkele onderdelen van deze economische beschrijving zou men ideaal kunnen noemen. Dat niet bij elk der groepen coöperaties eenzelfde diepte is bereikt, spreekt vanzelf. Wat de verwerkingsindustrie betreft (melk, stro, aardappelen, suiker) kan men voor de economische beschrijving groot respect hebben. Voor wat met betrekking tot de credietcoöperaties en de aankooporganisaties is opgemerkt, kan eveneens worden vastgesteld, dat de beschouwingen aan hoge eisen voldoen. Voor wat de afzetorganisaties betreft, kan ons niet alles geheel bevredigen. Met name maakt juist in verband met deze vraagstukken de schrijver het zich naar onze mening wel eens wat te gemakkelijk en gaat hij af en toe bepaalde moeilijkheden uit de weg. Dit is o.a. het geval, wanneer volstaan wordt met de opmerking, dat pogingen om te komen tot coöperatieve afzetorganisaties voor slachtvee en varkens in vele gevallen op teleurstellingen zijn uitgelopen, zonder dat hierbij het hoe en waarom wordt aangegeven. Zo wordt voorts verzuimd een poging te doen aan te geven waarom de coöperatieve condensfabriek een in verhouding tot het particuliere bedrijf geringere betekenis heeft verkregen dan de coöperatieve boterfabriek. Zo wordt tenslotte de mening uitgesproken, dat een coöperatieve verkooporganisatie groter moeilijkheden heeft te overwinnen dan een coöperatieve aankooporganisatie, al wordt wel degelijk vastgesteld, dat de zuivel- en eierenafzetcoöperaties een zeer grote betekenis hebben, terwijl juist uitvoerig stelling wordt genomen tegen de gedachte, dat een groot optimisme ten aanzien van de door het Centraal Bureau ter hand genomen coöperatieve aankoop van landbouwwerktuigen niet gerechtvaardigd kan worden genoemd. In al deze gevallen zouden wij een nadere toelichting zeer op prijs hebben gesteld.

En om aan onze kritische gevoelens nu maar volledig uitdrukking te geven, kan nog worden opgemerkt, dat naar onze mening de schrijver ten aanzien van netelige vraagstukken af en toe een te grote gereserveerdheid in acht neemt, zodat hij bepaalde beschouwingen besluit met een opmerking als: „Hoe een en ander ook zij, vastgesteld kan worden, dat deze vorm van coöperatie niet algemeen wordt toegepast”. In het bijzonder achten wij de beschouwingen op pag. 80/81 betreffende de voor- en nadelen van de concentratie bij de afzet van agrarische producten onbevredigend. En een vergelijking met andere landen wordt niet getrokken.

Intussen moet aan deze kritische opmerkingen niet een te grote betekenis worden toegekend. Het boek, waarmede Professor Minderhoud onze literatuur met betrekking tot de landbouwcoöperatie in Nederland heeft verrijkt, achten wij namelijk, zoals wij reeds opmerkten, bijzonder geslaagd en de coöperatie moet en zal den schrijver hiervóór hoogst dankbaar zijn. Wij wensen dit boek in handen van al die economen, die een onvoldoend inzicht hebben in de betekenis van de landbouwcoöperatie in ons land, en wij hopen niet minder, dat voor de coöperatoren zelve dit boek een niet genoeg te waarderen steun zal blijken te zijn bij de talloze vraagstukken, waarmede zij dagelijks te maken hebben, terwijl het voor den student, die zich ten aanzien van de landbouwcoöperatie op de hoogte wil stellen, spoedig onmisbaar zal blijken te zijn.

FRIETEMA.

STATISTIEKEN.

	ZILVERPRIJS		GOUDPRIJS	
	Londen ¹⁾	N. York ²⁾	A'dam ³⁾	Londen ⁴⁾
22 Oct. 1940..	23 ¹ / ₂	34 ³ / ₄	22 Oct. 1940..	2125
23 „ 1940..	23 ¹ / ₂	34 ³ / ₄	23 „ 1940..	2125
24 „ 1940..	23 ¹ / ₂	34 ³ / ₄	24 „ 1940..	2125
25 „ 1940..	23 ¹ / ₂	34 ³ / ₄	25 „ 1940..	2125
26 „ 1940..	23 ¹ / ₂	—	26 „ 1940..	2125
28 „ 1940..	—	34 ³ / ₄	28 „ 1940..	2125
30 „ 1939..	23 ¹ / ₂	34 ³ / ₄	30 „ 1939..	—
23 Aug. 1939..	18 ¹ / ₂	37 ¹ / ₄	23 Aug. 1939..	2110

¹⁾ In pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$. c. p. oz. fine. ³⁾ In gulden per Kg. 1000/1000. ⁴⁾ In sh. p. oz. fine.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	15 Oct. 1940	23 Oct. 1940
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 989.669,87	f 187.319,81
Voorschotten op ult. September aan de gemeenten verstr. op aan haar uit te keeren hoofdsom der pers. bel., aand. in de hoofdsom der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting	—	—
Voorschotten aan Ned.-Indië ¹⁾ Idem aan Suriname ¹⁾	„ 107.576.812,77 „ 9.716.984,58	„ 109.300.003,41 „ 9.756.984,58
Kasvord. wegens credietverstrekking a. h. buitenland	„ 77.896.186,73	„ 78.837.868,02
Daggeldleeningen tegen onderpand	—	—
Saldo der postrek. van Rijkscomptabelen	„ 70.964.659,25	„ 70.347.161,96
Vordering op het Alg. Burg. Pensioenfonds ²⁾	—	—
Vordering op andere Staatsbedr. en instellingen ³⁾	„ 19.707.022,12	„ 19.443.161,22
Verplichtingen		
Voorschot door de Ned. Bank ingevolge art. 16 van haar oetdooi verstrekt	f 14.884.920,49	f 4.035.618,68
Voorschot door de Ned. Bank in reken.-cour. verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Ned. Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	„ 176.551.000,—	„ 176.551.000,—
Schatkistpromessen in omloop	„ 808.200.000,— ⁴⁾	„ 842.500.000,— ⁴⁾
Daggeldleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	„ 28.697.936,—	„ 28.454.388,50
Schuld op ult. September '40 aan de gem. weg. a.h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op de bel. en op de vermogensbelasting	„ 4.935.457,51	„ 4.935.457,51
Schuld aan Curaçao ⁵⁾	„ 159.840,28	„ 159.840,28
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenfonds ²⁾	„ 1.050.115,31	„ 1.032.641,25
Id. aan het Staatsbedr. der P. T. en T. ⁶⁾	„ 210.784.239,53	„ 208.147.769,14
Id. aan andere Staatsbedrijven ⁶⁾	„ 8.200.000,—	„ 9.000.000,—
Id. aan div. instellingen ⁶⁾	„ 176.603.076,80	„ 163.122.146,25

¹⁾ In rekg. crt. met 's Rijks Schatkist. ²⁾ Rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank f 122.000.000,— ³⁾ Idem f 122.000.000,—

OFFICIEELE WISSELKOERSEN NEDERLANDSCHE BANK
Valuta's (schriftelijk en t.t.)

	N.-York	Berlijn	Brussel	Zürich	Stockh.	Helsinki
22 Oct. 1940	1.88 ³ / ₄	75.35 ¹ / ₂	30.14	43.63 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
23 „ 1940	1.88 ³ / ₄	75.35 ¹ / ₂	30.14	43.63 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
24 „ 1940	1.88 ³ / ₄	75.35 ¹ / ₂	30.14	43.63 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
25 „ 1940	1.88 ³ / ₄	75.35 ¹ / ₂	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
26 „ 1940	1.88 ³ / ₄	75.35 ¹ / ₂	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
28 „ 1940	1.88 ³ / ₄	75.35 ¹ / ₂	30.14	43.67	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
Hoogste d.w.	1.88 ³ / ₄	75.28	30.11	43.59	44.81	3.81
Laagste d.w.	1.88 ³ / ₄	75.43	30.17	43.71	44.90	3.82
Muntpariteit	69.41	59.263	24.906	48.003	66.671	6.266

KOERSEN VASTGESTELD DOOR HET
NEDERLANDSCHE CLEARINGINSTITUUT.(met data van vaststelling ¹⁾)

Rijksmarken	75.60	31 Jan. '40	Deensche Kr.	36.40	23 April '40
	75.63	5 Juni '40	Noorsche Kr.	42.80	22 April '40
	75.58	21 Juni '40	Zweedsche Kr.	44.85	13 Aug. '40
	75.52	23 Juni '40	Tsjech. Kr.	—	—
	75.47	24 Juni '40	(oude schuld)	6.42	16 Aug. '40
	75.41	25 Juni '40	Tsjech. Kr.	—	—
	75.43	2 Juli '40	(nwe. schuld)	7.54	16 Aug. '40
	75.36	4 Aug. '40	Dinar (Joego-Slawie)	—	—
Belga's	30.14	7 Aug. '40	(oude schuld)	3.43	16 Aug. '40
Zw. Francs	42.77	13 Aug. '40	Dinar	—	—
	43.56	11 Oct. '40	(nwe. schuld)	4.23	16 Aug. '40
Lires	9.55	30 Sept. '39	Turksche	—	—
	9.87	3 Sept. '40	Ponden	1.45 ¹ / ₂	29 Dec. '39

¹⁾ Te beginnen met den laatsten datum van vaststelling vóór 1 April 1940 of den eersten datum van vaststelling, indien de eerste clearingkoers na 1 April 1940 was vastgesteld.

